

TĖVIŠKĖS AIDAI

Nr 46 (1829) 1992 m. lapkričio mėn. 24 d.

XXXVII METAI

Melbourne

GARDINAS

Gardino miestas apie 1932 metus

Gardinas - labai senas Lietuvos miestas, įsikūręs dešiniajame Nemuno krante, 514-515 km. nuo jo žiočių, netoli tos vietos, kur Nemunas staiga pasisuka iš vakarų į šiaurę. Gardino mieste į Nemuną įteka nedidelis „Gardinės“ (gudiškai Horodna) upelis. Upelio kairėje pusėje stovėjo pilis, o dešinėje - Koložos priemiestis. Vėliau ir kairiajame Nemuno krante atsirado Gardino priemiestis, paprastai „Užnemune“ vadinamas. Ilgainiui miestas buvo labai išgarsėjęs, patyręs daug didybės ir garbės, bet taip pat daug nelaimių ir vargų. Kurį laiką Gardinui buvo lemta būti Didžiųjų Lietuvos kunigaikščių ir Lenkijos karalių rezidencija, taigi antrąją jungtinės valstybės sostinę seimų miestu. Vėliau, atkirstas nuo krašto kamieno, Gardinas sunyko, tapo paprastu apskrities miestu. Pažymėtina, kad jau karaliaus Žygimanto III laikais miestas turėjo savo vandentiekį ir kitus gerus įrengimus. Gardinas yra buvęs liudininku daugelio svarbių įvykių susijusių su Lietuvos istorija. Prisiminkime tik vieną kitą: Šv. Kazimiero mirtis 1484 m., nebylys seimas 1793 „rusų caro Petro I lankymasis, „paskutiniojo Lietuvos-Lenkijos karaliaus atsisakymas nuo sosto ir eilė kitų. Gardinas - vienas iš žymiausių istorinės Lietuvos miestų.

Gardinas su apylinkėmis - Baltų žemės kampas - amžių būvyje buvo nuolat puolamas vakarinių ir ypač rytinių slavų. Rusų istoriografija vis tvirtiau pabrėžia, esą Gardiną įkūrę rusai. Tačiau vietovardžių logika rodo, kad Gardino įkūrėjais buvo baltai, konkrečiau lietuviai jotvingiai. Ir pati Gardino strateginė pozicija rodo, kad Gardinas buvo labai geras Lietuvos gynimo punktas, priklausęs Kauno-Gardino ginamųjų pilių serijai. Užtat rusai,

neišskiriant ir sovietinių, visais amžiais stengėsi Gardiną nuo Lietuvos atskirti.

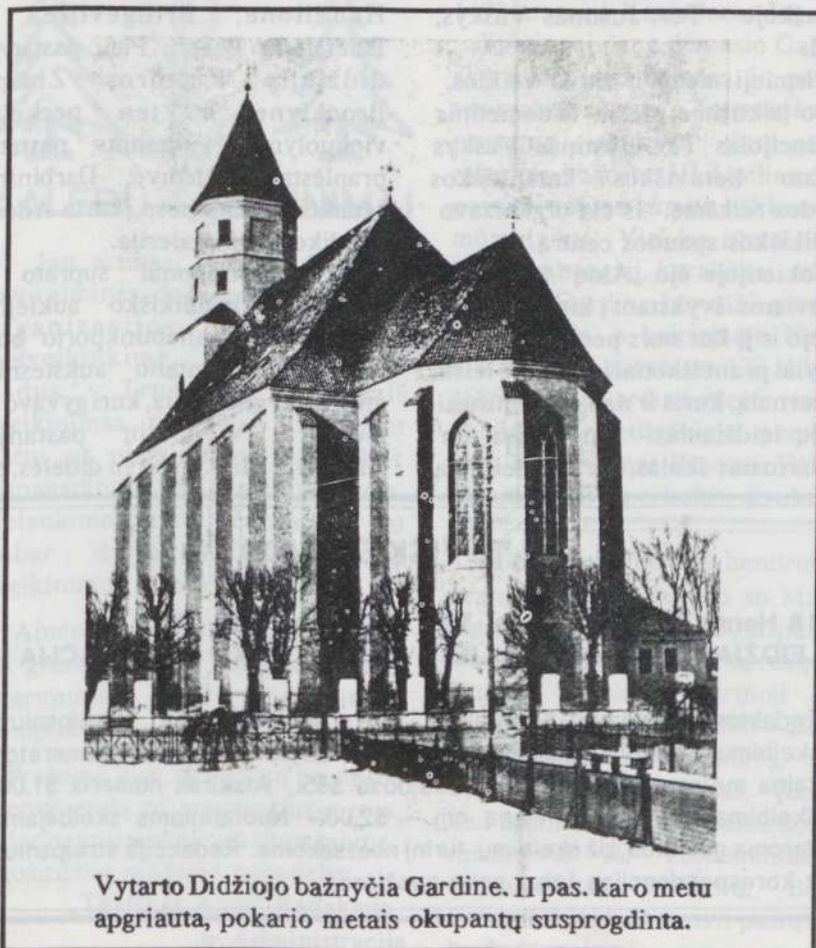
„Gardino vardo“ forma sena; ji reiškia „garda“, t.y. aptvarą. Lietuvos metrikos XVI a. aktuose yra įrašas „Gardinas“ poviet; tai rodo, kad tada Gardino sritis buvo lietuviška.

„Gardino pilies“ istorija labai sena - siekia IX-X amžių. Pilis buvo pastatyta dešiniajame Nemuno krante, kur į Nemuną įteka Gardinė. Piliakalnio šlaitai statūs, jo aukštis nuo Nemuno vandens lygio 28 m. Senovėje pilies kalno būta dar didesnio, platesnio; ilgainiui ji gerokai apgriovė Nemuno vanduo. Nors archeologijos mokslo dar nėra visai tvirtai įrodyta, bet iš visų duomenų galima spręsti, kad pilį savo gynimosi reikalams naujojo senieji jotvingiai. Kai slavų tautos išnaikino jotvingius, Gardinas pateko į rusinų (Galicijos) rankas. Tai galėjo įvykti XII a. pradžioje. Pirmuoju istoriniu Gardino valdovu buvęs kunigaikštis Igorio sūnus Dovydas. Iš to laikotarpio giliuose žemės sluoksniuose buvo rastos septynių medinių pastatų liekanos, o taip pat kitų radinių. Lietuvių laikotarpis Gardine prasidėjo apie XIII a. vidurį. Manoma, kad pirmasis lietuvių kunigaikštis, užėmęs Gardiną, buvęs Mindaugo brolio Dausprungo sūnus Edivydas. Iš to laikotarpio atkastose medinės ginamosios pilies liekanos. Tada pilyje būta nemaža gyvenamųjų ir ūkio trobesių: tvartų, arkliidžių, svirnų, statytų iš divem šonais aptašytų, kampuose suleistų rastų. Kai kuriuose pastatuose yra buvusios skeltinių lentų grindys. Stogai buvę dengti lentomis, o keliai tarp pastatų grįsti skeltiniais medžiais. Įdomios yra ir to laikmečio namų įrengimo liekanos: durų rankenos, vyžiai, sklandės ir

kt. Iš namų apyvokos dalykų ir ūkio padargų bei įrankių rasta medinių lėkščių fragmentų, šaukštų, samčių, statinių dalių, beržo tošios dėžučių, kirvių, medinių ratų dalių, peilių. Pilyje gyventa gerų amatininkų. Tai liudija neblogi jų įrankiai. Be ko kita, rastas geležinis 1.7 m. ilgio ir 9 cm. pločio piūklas. Tai vienas iš seniausių Lietuvoje rastų piūklų. Aukštą laikų žemės ūkio kultūrą rodo piauštuvai ir daugelis rūšių suanglėjusių grūdų. Rastas ir geležinis noragas, priskiriamas XIII a. Iš to laikmečio apavo ir papuošalų rasta odinių batukų, gintarinių ir kaulinių karolių, žalvarinių auskarų, žiedų ir kt. Visi čia suminėti radiniai būdingi to meto lietuvių kultūrai.

Taigi visi archeologiniai ir istoriniai duomenys rodo, kad Gardinas buvo įkurtas senovės lietuvių žemėje. 1240 m. Gardiną sunaikino Batų chano vado Kaidano kariuomenė. Prieš 1253 m. trumpą laiką jį valdė Haličo kunigaikštis Danielius. Kai pasibaigė Mindaugo kovos su Galicijos valdovais, Gardinas jau tvirtai laikomas lietuvių rankose. Gardino pilis ilgą laiką buvo viena iš svarbių tvirtovių prieš kryžiuočius. Yra žinoma, kad XIII a. pabaigoje dalis kryžiuočių ujamų senprusių apsigyvenę Gardino apylinkėse. Keršydami lietuviams už senprusiams suteiktą prieglaudą, kryžiuočiai ėmė naikinti Sūduvos žemę. Ją nusiaubę ėmė pulti Gardiną. Tai buvo kunigaikščio Traidenio laikais. 1283 m. vokiečius prie Gardino sienų atvedęs persikrikštijęs sūduvis Skumantas. Nors Gardinas tada ir narsiai gynėsis, kryžiuočiai paėmė ne tik miestą, bet ir pilį. Jų pradėti puolimai tęsėsi iki XV amžiaus. Kronikos minimi Gardino puolimai 1296, 1306, 1311, 1312 metais. Atstatytoji pilis atlaikydavusi puolimus, tik aplink ją stovinčios sodybos būdavusios sunaikinamos. Nuo Didžiojo Lietuvos kunigaikščio Vytenio laikų Gardinas tapo stipriausia Lietuvos pietų tvirtovė. Iš čia buvo organizuojamas ne tik Lietuvos gynimas, bet ir puolamieji žygiai į kryžiuočių bei možūrų žemes. Gedimino laikais Gardinas priklausė Trakų kunigaikštijai, kurią, kaip žina, valdė Kęstutis. Prieš 1348 m. Kęstutis Gardiną buvo pavadęs savo sūnui Patirgui, bet 1364 m. jį nušalino. Kęstutis Gardino pilį atstatė ir apie 1376 ją pavadė savo sūnui Vytautui. Nuo tada Gardinas tapo Vytauto tėvūnija ir jo mėgiama buveinė 1385 m. Jogaila šį dovanojimą patvirtino, padarydamas Vytautą Gardino kunigaikščiu. Tarpusavio kovų metu Gardinas gerokai nukentėjo. Vytautas Gardiną stengėsi padaryti savo centrą. Čia jis organizavo jėgas kovai su Jogaila. 1391 m. sutartimi Vytautas įleido į Gardiną kryžiuočių įgulą. Jogailos ir jo brolių kariuomenė išvarė iš Gardino ne tik kryžiuočius, bet ir Vytautą, bet kitais metais Vytautas vėl atgavo Gardiną, kai lietuvių įgula išvarė lenkus ir atidavė jam pilį. Vytautas

(Nukeltas į 3-čią psl.)

Vytauto Didžiojo bažnyčia Gardine. II pas. karo metu apgriauta, pokario metais okupantų susprogdinta.

40 metų pranciškonų vienuolynui Kennebunkporte

Pranciškonų vienuolynas Kennebunkporte per 40 metų sukaupe dideles krikščioniškojo meno vertybes ir tapo lietuviškos krikščioniškos kultūros pažiba.

1948 metais rugpjūčio 15, per Žolines, buvo pašventintas dabartinis pranciškonų vienuolynas Kennebunkporte, Maine. Pašventino Portlando vyskupas. Taigi, šiemet suėjo 40 metų šiam vienuolynui, kad jis spinduliuoja savo religinėmis tradicijomis, lietuvišką pamaldumą ir lietuvišką kultūrą į visą lietuvišką pasaulį.

Portlando vyskupas McCarthy lietuvių pranciškonus buvo leidęs įsikurti Green, Maine, kad aptarnautų Lewistone, Maine, gyvenančius lietuvius. Ten buvo nupirkę ūkį ir iš jo padarė vienuolyną bei koplyčią. Patalpos buvo mažos. Teko ieškoti kitų, buvo surasta dabartinis vienuolynas - didelė, ištaigi vila, kurią valdė siūlų fabrikantas Campbell. Jis buvo protestantas, bet, lankydamasis Asiziuje, stovėdamas prie šv. Pranciškaus kapo, buvo sužavėtas šia vienuolija. Ten jis ir pasiryžo ką nors gero padaryti pranciškonams. Tuo metu jis jau sirgo. Kai pas jį apsilankė lietuviai pranciškonai, tai jis palankėmis sąlygomis pardavė šią nuosavybę. Į naujas patalpas lietuviai pranciškonai su procesija įžengė 1947 rugsėjo 8 d.

Patalpos buvo pritaikytos svečiams priimti ir juos palinksminti. Reikėjo skubiai tvarkytis, kad būtų galima sudaryti kuo patogesnes vienuolinio gyvenimo sąlygas. Ir tai buvo padaryta nepilnų metų bėgyje.

Pirmiausia iš lauko prieš vienuolyną buvo pastatyta šv. Antano bronzinė statula, nes pats vienuolynas buvo dedikuotas šv. Antano garbei. Po to buvo įrengta šv. Antano šventovė. Ji buvo įrengta pastato prieangyje, kuris buvo pagrindinai pertvarkytas. Iš buvusio židinto buvo padarytas šv. Antano altorius, iš Italijos atvežta šv. Antano balta statula ir pastatyta altoriuje. Iš buvusios šokių salės padaryta koplyčia, sutvarkyti kiti kambariai, įkurtos raštinės, administracijos įstaigos, provincijolo įstaiga, nes čia buvo perkeltas lietuvių pranciškonų vienuolijos centras. Čia apsigyveno provincijolas. Pirmasis provincijolas ir buvo vienuolijos kūrėjas Amerikoje - Tėv. Justinas Vaškys, OFM.

Pirmieji metai ir buvo veiklos, darbo įsikūrimo metai. Tuometinis provincijolas Tėv. Justinas Vaškys suprato lietuviškos katalikiškos spaudos reikšmę. Iš čia organizavo katalikiškos spaudos centrą.

Vokietijoje ėjo „Aidų“ žurnalas. Lietuviams išvykstant į kitus kraštus, reikėjo ir jį kur nors perkelti. Tada lietuviai pranciškonai ir perėmė leisti šį žurnalą, kuris ir dabar sėkmingai yra jį leidžiamas. Sumokėjęs ten susidariusias skolas, žurnalo leidimą

Kryžiaus kelių, arba stacijų paminklas Kennebunkporto vienuolyno sodyboje. Paminklo architektas Jonas Mulokas, skulptorius Vytautas Kašuba.

perėmė 1950 m. Žurnalas yra aukšto lygio, taikomas inteligentams.

Bostone ėjo laikraštis „Darbininkas“. Jis pasirodydavo tada du kartus per savaitę. Ir jis atsidūrė finansiniuose sunkumuose. Pranciškonai perėmė laikraščio leidimą, sujungė jį su Brooklyne ėjusia „Amerika“, Pittsburghe ėjusiom „Lietuvių žiniom“ ir jungtinio „Darbininko“ leidimą perkėlė į Brooklyną. Drauge čia įkūrė didelę spaustuvę, lietuviškos katalikiškos spaudos centrą. Brooklyne įkūrė ir naują vienuolyną. Į šią spaustuvę buvo perkeltas ir „Šv. Pranciškaus Varpelio“ spausdinimas.

Per katalikišką spaudą palaikė lietuvių išeivijoje lietuviškas katalikiškas tradicijas, gilino jų religingumą. Spauda buvo ir tebėra pats svarbiausias lietuviškojo gyvenimo veiksnys.

Iš Kennebunkporto centrinio vienuolyno buvo organizuojama ir pranciškonų veikla - įkurta Prisikėlimo parapija ir vienuolynas Toronte, vienuolynas St. Catherine, Hamiltone, Bridgeville, St. Petersburg Beach, Fla., pastatytas didžiulis Kultūros Židyns Brooklyne ir ten perkeltas vienuolynas į naujus pastatus, praplėsta spaustuvė, Darbininko redakcijos patalpose įkurta Adomo Galdiko meno galerija.

Pranciškonai suprato ir lietuviško katalikiško auklėjimo reikala, ir Kennebunkporto buvo įkurta Šv. Antano aukštesnioji mokykla - gimnazija, kuri gyvavo 14 metų. Vienuolių pastangos gimnaziją išlaikyti buvo didelės, bet

buvo per mažai lietuviškos kilmės mokinių. Tai ir privertė gimnaziją uždaryti. Ją išleisti abiturientai jau atnešą aukštesnės moralės bei religijos, lietuviybės supratimą į lietuvišką išeivijos jaunimą.

Kennebunkporto vienuolynas yra žinomas kaip lietuviško meno centras. Čia yra sukurti gražūs lietuviškojo religinio meno kūriniai. Čia dirbo lietuviai dailininkai, skulptoriai, architektai. Pastatyta Liurdo grotą, įkurtos įdomios Stacijos - Kryžiaus keliai, pastatyta graži, erdvi ir moderni vienuolyno koplyčia. Visus didžiuosius statybos darbus nuveikė ilgametis provincijolas - bei vienuolyno viršininkas Tėv. Jurgis Gailiūšis, OFM. Prie vienuolyno dar pristatė ir klierikų namą.

Kennebunkportas yra žinoma vasaravimo vieta. Ir vienuoliai metai po metų išugdė gražią vasarvietę, kur suvažiuoja atostogauti daug lietuvių. Čia jie sustiprėja, pailsėję grįžta prie savo tiesioginių darbų.

Vasarojimas buvo surištas ir su lietuvišku kultūriniu gyvenimu. Čia vyko koncertai, literatūros vakarai, įvairios paskaitos, organizacijų suvažiavimai, darbo bei poilsio savaitės. Tai tikrai viena dinamiškiausių ir kultūringiausių lietuviškų vasarviečių.

Visą laiką čia vyksta įvairios pamaldos, į kurias susirenka apylinkės tikintieji. Tai irgi pakele to krašto religinį lygį.

Besidžiaugdami šia gražia pranciškonų veikla, jų sodyba, įkurtomis šventovėmis, meno paminklais, linkime Dievo palaimos visiems jų darbams. Tegu iš čia dar ilgai ilgai sklinda spinduliuojantis religingumas, kultūrinė veikla ir gilus patriotizmas, skirtas Lietuvai, kad ji greičiau išsivaduos ir taptų nepriklausoma respublika.

A. Z. „Varpelis“ Nr. 9-10

Published by E. Sidlauskas
22 Stradbroke Dve.,
St. Albans. 3021
President of the Lithuanian
Catholic Federation

IVYKIAI

Jėzuitų ordinas yra pirmoji katalikų vienuolija oficialiai pripažinta Rusijoje. Kaip jau anksčiau buvo minėta, šių metų birželio mėnesį Rusijoje buvo įkurtas jėzuitų autonominis regionas ir jo vadovu paskirtas lenkų tautybės jėzuitas kun. Stanislaw Opielis. Šiomis dienomis, jėzuitų, autonominiui regionui Rusijos valdžia suteikė oficialų juridinį pripažinimą. Autonominį regioną įregistravusiai, Rusijos teisingumo ministerijai pasiūstame laiške, jėzuitų ordino generolas kun. Hans Peter Kolvenbach pažymėjo, kad pagrindiniu savo veiklos Rusijoje tikslu jėzuitai laiko sielovadą tarp Rusijos katalikų ir ekumeninio dialogo ugdymą su stačiatikių Bažnyčia.

Tūkstančius vaikų ir šimtus tūkstančių suaugusiųjų Bosnijoje, gali ištikti mirtis, jei kariaujančios pusės nesilaikys susitarimo dėl ugnies nutraukimo, numatyto pirmąją lapkričio savaitę, - vakar Londone, spaudos konferencijoje, pareiškė Jungtinių Tautų Organizacijos UNICEF fondo atstovas. kariaujančios pusės, - priminė atstovas, - karo veiksmus susitarė nutraukti lapkričio 1-ąją, kad humanitarinės organizacijos galėtų suteikti pagalbą civiliams Bosnijos gyventojams. Tačiau jei susitarimo nebus laikomasi, šimtai tūkstančių žmonių mirs iš bado ir nuo ligų.

Jungtinių Amerikos Valstybių „United Hospital Fund“ organizacija vakar paskelbė atliktų tyrimų duomenis, kur nurodoma, kad 2000-aisiais metais, mirus Aids liga sergantiems tėvams, virš 55 tūkstančių vaikų vien New Yorke liks našlaičiais. AIDS viruso aukomis daugiausiai taps juodaodžiai ir ispanų kilmės New Yorkiečiai. New Yorko „City University“ medicinos profesorius David Michaels, vienas iš minėtų tyrimų autorių, pareiškė, kad 2000-aisiais metais New Yorke gyvens trečdalis visų Jungtinių Valstybių našlaičių, dėl AIDS epidemijos netekusių savo tėvų. kaip rodo tyrimų rezultatai, 58% našlaičių bus juodaodžiai, 30% - ispanų kilmės ir tik 12% - baltaodžiai.

Lietuvoje užpildyta 90% visų kuro rezervuarų, ir tai yra neliečiamos atsargos žiemai. Pasak energetikos viceministro Roberto Tamošiūno, tai nedidelis kiekis, „su kuriuo neišgyventume net žiemos“. Kalbėdamas per Lietuvos radiją, jis sakė, jog dabar privalome taupyti, nes nežinia, „ar žiemą gausim nusipirkti kuro“. Tuo tarpu susivienijimo „Lietuvos kuras“ generalinis direktorius J. Ilikevičius teigia, kad norint dabar nusipirkti bent minimalų kiekį degalų, reikia turėti apie 50 mln. rublių, o susivienijimo sąskaitoje tėra 430 tūkst. Šiuo metu, jis pasakė, degalų atsargų Lietuvoje yra už 4.3 mlrd. rublių. Energetikos viceministras R. Tamošiūnas vis dėlto tikisi, kad per kelias savaites pradės veikti Mažeikių naftos perdirbimo gamykla, taip pat netrukus bus išspręsta gamtinių dujų problema. Jo žodžiais, vilčių teikia ruošiami Lietuvos ir Rusijos ekonominiai susitarimai, kurie turėtų būti pasirašyti jau šią savaitę.

BNS („L.A.“ Nr. 180)

TĖVIŠKĖS AIDAI

18 Henry St., Kensington, Vic. 3031. Tel. 376 7355
LEIDŽIA AUSTRALIJOS LIETUVIŲ KATALIKŲ FEDERACIJA

Redaktorius Kazys Mioldažys. Korespondencijas, straipsnius, skelbimus, prenumeratas siųsti viršuje nurodytu adresu. Prenumeratos kaina metams \$30. Kituose kraštuose \$35. Atskiras numeris \$1.00. Skelbimai už skilties vieną cm. - \$2.00. Nuolatiniais skelbėjams daroma nuolaida. Už skelbimų turinį neatsakoma. Redakcija straipsnius ir korespondencijas taiso savo nuožiūra.

Išniekintoje gentainių žemėje

Tvyrant Lietuvoje neįprastiems vasaros karščiams, pasitaikė gera proga nuo jų pabėgti: Karaliaučiaus srityje gyvenanti įdukra Giedrė ir jos vyras Edmundas Pečiulis pakvietė mane į vėsius Prūsijos girias.

Simto su trupučiu km. kelionė automobiliu netruko prabėgti. Muitinėje už Sudargo rūpesčių nebuvo. Pirmoji gyvenvietė Pograničny - buvę Silėnai pasitiko keliais apšepusiais vokiškos-sovietinės statybos pastatais. Toliau prasidėjo ištisinis miškas. Taip atrodo neįgudusiai akiai. Edmundas paaiškina, kad tai visai ne miškai, o šabakštyniais užleisti dirbami laukai. Per 50 metų jie išaugo į menkaverčius medžius. Netoli asfalto žolėse slypi buvusių namų pamatai. Senos vokiečių kapinės baigia prasmę atsivėrusiuose pakelės raištuose. Pro liaunus medelius sublizga ežeriukų akys. Bet tai visai ne ežerai, o bebrų suręstos užtvankos - kadaise buvusios melioracijos pėdsakai.

Lubėnų kaime

Už septynerių kilometrų nuo sienos privažiuojame miško sankryžą. Kelionės tikslas artėja. - Mūsų kaimas Lubėnai, - aiškina Edmundas, - dabar vadinamas Zelenodolje. Čia būta 400 sodybų. Išliko tik keturios. Dirbamų laukų nėra, vien pievos. Verčiamės gyvulininkyste.

Edmundas su tėvais įsikūrę senoje girininkijoje, raudonom čerpėm dengtais stogais. Šią sodybą Pečiuliai nusipirko iš kolonistų prieš 22 metus. Kaip ir daugelį lietuvių juos čion vargus atvijo: tėvui tapus pirmos grupės regėjimo invalidu, vienai motinai mieste užauginti keturis vaikus tapo neįmanoma. Tad ir patraukė į gimtąsias Sudargo apylinkes pasienyje. Deja, čia niekas su pyragu nelaukė: motinos gimtinę saugojo tik vienišas medis laukų platybėje, o kur tėvo tėvų gyventa - tik mūrinio rūšio griuvėsiai. Teko persikelti per Lietuvos sieną, kuri buvo vos už 5 km.

Gyvena Pečiuliai neblogai. Dirba lietuviškai, tad ir savo triušo vaisiais naudojasi. Pievų aptvare ganosi 2 karvės, 4 telyčios, 2 veršiukai, jautis ir arklys. Garde kriuksi penimos kiaulės, kieme ir patvartėje kapstosi būrys vištų. O pažvelgusi į darželį atskirsi, kad čia lietuviai gyvena. Iki pernykščių metų jie augino dar į valdiškus gyvulius - 40 veršiukų, - tačiau sovietinis ūkis už visą metų darbą sumokėjo tokį atlyginimą, kokį pas mus Lietuvoje gera šlavėja per 1 mėnesį uždirba. Tad šis darbo atsisakęs vyresnysis sūnus Edmundas, išmokęs suvirintojo, šaltkalvio ir elektriko amatų, privačiai remontuoja automobilius. Kiti sūnūs taip pat savarankiškai: vedę lietuvaites, gyvena ir dirba gretimuose rajonuose. Kiek blogiau, kad jų vaikams vadinamoje Kaliningrado srityje nėra nė vieno lietuviško darželio ir mokyklos. Todėl su jais jau tenka kalbėtis „didžiojo brolio“ kalba.

Lietuviai - „labusai“

Karščiai alina ir Prūsijos girias. Ne visada iškrenta rasa ant pievų. Kas rytą einu pasivaikščioti ažuolų ir uosių keliu pro seną girininkiją. Čia vėsu, ramu ir gera. Lomoje teka baigiantis išdžiūti upeliukas. Jo

Rytprūsių reportažas Rašo Antanina Garmutė

krantu išdidžiai kicena lapė. Abejinga vaikštinėjančiom kieme vištom, ji nutolsta pamiške. Mat rudosios gudruolės urvas visai netoliese. Tad kaimynų vištų nepjaus. Sunys taip pat neplėšo grandinių dėl rudosios. Gamtoje taikus sugyvenimas.

Zmonių visuomenėje blogiau. Darbščius lietuvius, kurių šiose vietovėse apie 35%, kolonistai vadina „labusais“ (nuo žodžio „labas“), išjuokia, kad jie nenormalūs - eina šienauti dar saulei netekėjus, jiems nenoriai parduoda prekes parduotuvėje, o po 1990 m. kovo 11-osios pasitaikydavo atvejų, kai triukšmingai apipešodavo ir išstumdavo iš eilių.

Ejo kaip skėriai...

Pereiti Lubėnus užtenka pusvalandžio. Kaimo galulaukės puslankiu gaubia iškilusius geologinius Nemuno krantus. O didžioji Lietuvos upė vingiuoja toli už pievų pačiame horizonto pakraštyje. Matosi šventovių bokštai ir gyvenvietės Lietuvoje. Vaizdas atrodytų pasakiškas, jei nežinotum kur esi. Edmundas ir jo motina Ona Pečiulienė aiškina, kad visas šis kaimo pakraštys buvęs apstatytas daugybe gražių ir tvarkingų namų. Sunaikino juos ne karas, bet pokaryje atsibastę rusų kolonistai. „Ejo kaip skėriai, naikino, griovė, vertė viską iš eilės. Be gailestio, be supratimo, be proto. Tarsi manijos kokios apstėsi, su įniršiu“. Šlaite matosi dar išlikusių pamatų, rūšių arkos, kurių neįveikė traktorių plienas.

Pečiulių kaimynai

Netoli vienas kito, pievų pakraštyje tarsi atsiskyrėliai tebestovi trys gyvenamieji namai. Viename gyvena lenkai Malkovskiai. Verčiasi avių ir triušių auginimu. Į antrąjį šį pavasarį atsikraustė rusų šeima. Trečiajame savo audringo gyvenimo aštuntąją dešimtį baigia vieniša rusė Artimova. Ji garsi tuo, kad po karo perėjo beveik visus, šio krašto kaimus, ir visur jai buvo blogai: jei namai mūriniai, tai jų sienos tvirtos ir storos - plytų neišardysi, jei mediniai - tai labai greitai susikūrena. Mat viename namo gale gyveni, o kitą jo galą ardai ir kūreni. Paskui kraustaisi į kitą namą.

Buvę ir neblogų namų: atskiruose kambariuose patogų atskirus gyvulius laikyti: karvę, kiaules, vištas. Čia ir patalpa tavo pačios miegamajam ir nebūtinai salonas - bravorėliui. Kai atsibosta, namą kokiam „labusui“ parduoti, nes kitame kaime tuščią gausi. Kraštas gi trofėjinis - „mūsų“. Priešpaskutinis jos namas buvo beveik žmoniškas, tik tai grindų „fašistai“ neturėjo: buvo iškaltas tokiom mažom lentutėm - argi tai grindys? Iškapojusi jas ir sukūrenusi. (Apie parketo paskirtį šiai moteriškei aiškinti beprasmiška).

Tokie Piečiulių kaimynai Lubėnuose.

- Viskas tai viskas, - pratęsia pasakojimą Pečiulienė, - bet vieno dalyko vokiečiai jiems nedovano: kapų išniekinimo...

- Argi taip baisiai kapinės apleistos?

Yra žinomas posakis: aplanky

kapines ir spręsk apie žmonių kultūrą. Todėl prašau Edmundą pavėžėti mane iki kaimo kapinių. Jų esama dvejų. Edmundas tyli. Primygtinai prašau: „Ne, - sako susimąstęs jaunas vyras, - tik ne dabar. Vėliau. Pradžioje geriau mes jums parodysime brangias lietuviams, istorines vietas“.

Sutikau. Kelionėn leisimės rytojaus dieną.

Nerami naktis

Į pavergtą Prūsų žemę ateina vakaras. Eisime ilsėtis. Tik keista nuojauta sako, jog su blėstančia saule dienos patirtis nesibaigs.

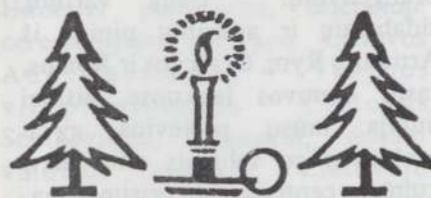
Neapsirinku. gilų vidurnaktį girią ima plėšyti duslūs pratįsi garsai. Kas tai? Jeigu sapnuočiau, - galvočiau, kad geležinis legendos vilkas staigia.

- Oi tu, Dievulėliau, - verčiasi iš lovos Pečiulienė, - einu daržų gelbėti. Ištryps tie vargšai gyvulėliai...

Padėjusios snukius ant tvorų, baubia karvės. Jų daug. Tai sovietinio ūkio galvijai. Per dieną nė karto nepamelžti - neatvažiuo melžėjos - jie bastosi po apylinkes. Karvės šaukiasi žmogaus pagalbos. Taip per naktį šeiminkė vis keliai ir gina daržus. Gerokai įdienojus atvyksta du petingi vyrukai - piemenys - ir nusivaro paklydusią bandą į ganyklas vešiose panemunės pievose. Iš paskos atburžia dulkėtas melžėjų autobusiukas. Ir tą dieną karvės bus laimingos - jos pamelš. Dabar jau kasdien matysiu nuriedantį autobusiuką. Atgal jis sugrįžta po kelių valandų. Tačiau kartais jis grįžta atgal vos apsisukęs. Kodėl? Nagi šį kartą melžėjos nerado karvių. Jos išklydo į miškus ir lankas, nes piemenys... geria samogoną. Koks keistas sutapimas, pagalvojau: šiame kaime keturi šimtai sugriautų vokiečių namų ir keturi šimtai kenčiančių, besiblaškančių rusų karvių. Kuo prasikalto tos vargšos juodmargės?

(Bus daugiau)

(„T.Z.“ Nr. 42, 1992)

KALĖDŲ SVEIKINIMAI

Jau artinasi Kalėdų šventės. Savo gimines, draugus, artimuosius, organizacijos savo narius pasveikinkime per „Tėviškės Aidus.“ Trumpas, tradicinis sveikinimas tik \$10, atsiunčiant kartu su sveikinimais, kurie bus atspausdinti „TA“ Kalėdų laidoje. Nelaukime paskutinės dienos, jau dabar iš anksto atsiųskime sveikinimus ir rūpesčiai dings.

Apmokėtus sveikinimus atsiųsti iki gruodžio 1 d., nes juos reikia sugrupuoti prieš leidžiant į kompiuterį

Prašome visų skaitytojų prisijusti prenumeratą už ateinančius metus, o dar neapsimokėję už šiuos metus, nuoširdžiai prašome nebedelsti.

„Tėviškės Aidų“ Redakcija
ir Administracija

GARDINAS

(Atkeltas iš 1-mo psl.)

kryžiuočių nebįsileido, tačiau leido jiems pasistatyti pili kitame Nemuno krante. Kryžiuočiai ten įkūrė Naująjį Gardiną (Neu-Gartheną), bet 1392 m. su Jogaila susitaikęs Vytautas ją sugriovė. Kryžiuočiai keršydami, 1393 m. Gardiną sugriovė du kartu. 1393 m. Gardino pilyje kilo gaisras, kurio metu vos nežuvo pats Vytautas su savo šeima. Paskutinį kartą kryžiuočiai puolė Gardiną 1402 m.

Manoma, kad po 1398 m. gaisro Vytautas Gardine pastatė mūrinę ginamąją pilį. Ji, kaip ir kitos svarbios anų laikų pilys, buvo dviejų dalių: aukštesnės ir žemutinės. Pirmoji buvo tvirtovė, antroji - priešpilis ir fortas. Aukštesnė pilis stovėjo pilies kalne, Žemutinė ant kito kalno, už griovio, Augusto III pilies vietoje. Vytauto pilies mūrai apėmė didelę kalno dalį. Kiemo didumas buvo 45 x 10 m. Pati pilis buvo netaisyklingo daugiakampio formos. Pilies mūrų siena nuo Nemuno pusės apie 120 m. ilgio nuo Gardinės upelio - apie 90 m. Mūrų storis siekia iki 3m. Giliausi pamatai iškasti nuo Nemuno pusės. Pilis turėjo 5 bokštus. Gyvenamoji Vytauto pilies dalis buvo pietrytinėje kalno dalyje. Vėliau karalius Steponas Batoras ten pasistatė sau rūmus. Gardino pilyje dažnai gyvendavo pats Vytautas su savo šeima. Gardinas nustojo didesnės reikšmės ir virto Trakų vaivadijos pavieto miestu tik po Horodlės unijos. Bet ir po Vytauto čia mėgdavo gyventi didieji Lietuvos kunigaikščiai. Kai Kazimieras Jogailaitis buvo išrinktas Lenkijos karaliumi, Gardinas tapo karališkąja piliimi.

Nuo Vytautų laikų ir Gardino miestas iškyla kaip Lietuvos politinis ir ekonominis centras. 1388 m. Vytauto privilegija leido Gardine apsigyventi žydams, kurie gerokai išplėtė prekybinius ryšius. 1391 m. Jogaila suteikė atskirą privilegiją miestiečiams. 1432 m. Gardine sudaryta Lietuvos-Lenkijos sutartis, dažnai vadinama Gardino unija. 1444 m. Kazimieras suteikė Gardinui Magdedurgo miesto teises. Gardine buvo pastatyta visa eilė banyčių, vienuolynų. XV a. Gardine pastatyti didžiuliai karališkieji rūmai, kuriuose 1492 m. mirė Kazimieras Jogailaitis.

Ypatingai daug dėmesio Gardinui skyrė Steponas Batoras. Jis pasistatė ten gražius rūmus, o Žemutinės pilies pastatus paskyrė kunigaikščio raštinei. Augustas III Z. pilies vietoje pastatė naujus rūmus, išlikusius iki mūsų laikų. Visi šie rūmai įrengti labai prabangiai, karališkai, stilingai. 1560 m. Gardine buvo 29 gatvės su 543 namais, o kairiajame Nemuno krante dar 4 gatvės su 173 sklypais. 1586.XII.12 Gardinē mirė ir ten buvo palaidotas medžioklėje persišaldęs karalius Steponas Batoras. Vėliau jo palaikai buvo perkelti į Krokuvą.

Taizė ekumeninė bendruomenė Prancūzijoje, suderinus su Maskvos patriarchu Aleksijum II, atspausdino Naujojo Testamento laidą rusų kalba Rusijos jaunimui. Pirmoji siunta sudaro apie 200 000 Naujojo Testamento egzempliorių. Taizė bendruomenės įkūrėjas, paskelbė, kad artimiausiu metu bendruomenės iniciatyva, N. Testamentas bus atspausdintas Rumunų, Bulgarių, Latvių ir Estų kalbomis ir pasiųstas tų kraštų jaunimui.

Vatikano Radijas tebekalba

(14 kartų per savaitę ir šv. Mišios kas sekmadienį)

Lietuva 1992 toliau tvirtino savo laisvės ir nepriklausomybės pamatus. Sios tautos pastangos, savaime aišku, atsispindėjo ir kasdienėse Vatikano radijo lietuviškose laidos. Kadangi tautos gyvenimas artimai susijęs su Lietuvos Bažnyčios gyvenimu, šioms įvykiams buvo skirta ypač nemaža dėmesio. Pavyzdžiui, ne vieną kartą buvo surengtos laidos apie naujai paskirtą Lietuvos ambasadorių prie šv. Sosto Kazimierą Lozoraitį, kuris daugel metų išdirbo Vatikano Radijuje ir buvo už uolų ilgametį žurnalisto darbą apdovanotas specialiu Vatikano ordinu.

Ne kartą į Vatikano Radijo koplyčią buvo atvykę iš Lietuvos svečiai kunigai, Romoje studijuoją klierikai, vienuolės, parlamentarai, Lietuvos ambasadorius prie FAO Algirdas Žemaitis su šeima ir kiti garbingi žmonės.

Lietuviškųjų laidų redakcija panaudodavo įdomiausius straipsnius iš „L'Osservatore Romano“, taip pat kitus laikraščius ir žurnalus, kur būdavo nušviečiami ne tik Vatikano, Italijos, bet ir Lietuvos, kaimyninių šalių ir viso pasaulio, Bažnyčios gyvenimo ir politiniai įvykiai. Ypač dėmesingai būdavo nušviečiami tie dalykai, kuriuos savo kalbose, „Viešpaties Angelas“ maldose ar kitomis švenčių, jubiliejų, audiencijų ir kitomis progomis pasakydavo šv. Tėvas, kurio kelionių mintys ir pamokslai būdavo centriniai laidų akcentai.

Kai buvo pranešta, jog šv. Tėvas Jonas Paulius II keliaus į Lietuvą, imta rengti specialios laidos apie Vatikaną, jo politiką, Popiežių istoriją, pradėtas naujas laidų ciklas „Bažnyčia pasaulyje“, specialiai lietuviškųjų laidų redakcijos darbuotojo parengti reportažai iš Filipinų, Indijos apie lietuvių misionieriaus darbą, šv. Rašto komentarai, įvairūs interviu su atvykusiais svečiais iš Lietuvos, mokslininkais, jaunimo atstovais ir kitų specialybių žmonėmis. Keli pokalbiai perduoti iš Lietuvos ateitininkų gyvenimo, pasakojimai iš Kaukzo kalnų, iš 42-ojo „Kirche in Not“ kongreso (Konigstein) Taunus, (Vokietija) ir kt.

Lietuviškųjų laidų darbuotojai pasinaudoja medžiaga ne vien tik iš laikraščių, žurnalų, bet taip pat gaunamais faks pranešimais iš Lietuvos, Vokietijos, JAV ir kitur. Neretai žinios ir pranešimai perduodami iš įvairių kraštų

telefonu, laiškais, straipsniais ir gaunami magnetofono įrašai iš vyskupų, vienuolių, žurnalistų, ir kitų svečių specialistų.

Daugiausia dėmesio ir laiko skiriami kasdienei Vatikano gyvenimo įvykių raidai, ypač tiems pranešimams, kurie susiję su Lietuvos Bažnyčios ar tautos įvykiais. Nemaža dėmesio skirama tikėjimo dalykams, katechezei, šeimos problemoms, bažnyčios ir tautos kultūrai.

Nuo rugsėjo mėn. 27 d. lietuviškųjų laidų laikas ir trukmė pasikeitė, todėl antgradieniais, ketvirtadieniais ir šeštadieniais, kai lietuviškosios laidos trunka 30 min.,

transliuojami nauji ciklai, sakysime, „Bažnyčia pasaulyje“, apžvalginiai ir informaciniai straipsniai apie Vatikaną, kongregacijas, Popiežiaus keliones, Vatikano gyvenimo kronika, šv. Rašto komentarai ir kt.

Šv. Velykų Mišios ir Didžiojo Penktadienio iškilmės buvo transliuotos per Euroviziją ir aiškintos lietuviškai. Kas sekmadienį iš Vatikano Radijo koplyčios lietuviai gali klausytis lietuviškų šv. Mišių ir įvairių kunigų sakomų pamokslų, klierikų ir susirinkusių tikinčiųjų giedamų giesmių.

kun. Kazimieras J. Ambrasas, SJ
LRTV

Lietuva - gintaro kraštas

Lietuvių protėviai Nemuno upyne ir Baltijos pajūry apsigyveno nuo neatmenamų laikų.

Keltų giminės, atvykusios prie Baltijos VI amžiuje jau rado kelią, kuriuo lietuviškas gintaras buvo gabenamas Elba, Dunojum ligi Graikijos. Kitas Gintaro Kelias jau buvo žinomas penktame amžiuje prieš Kristaus gimimą (Bugas - Dniepras - Juodoji jūra - Art. Rytai). Iš ten gintaras plačiai sklido Indijos link, pasiekdamas Kiniją.

Piliakalniuose, didingai rymančiuose tėvynės laukuose ir Nemuno pakrantėse, milžinkapiuose bei alkvietėse slipi daug brangios medžiagos Lietuvos praeičiai pažintil. Dalis tų senovės lobynų jau buvo tyrinėta mūsų ir svetimųjų mokslininkų. Rastieji ginklai, puošmenos, įnagai daug ką stebina nepaprastu dailumu ir originalumu. Tų laikų lietuvių meistrų gaminti papuošalai buvo toli pasklidę net slavų gyvenamose srityse. Ypatingai gražių karolių, su emalio inkrustacijomis, rado prof. Spycin Raginėnų piliakalny. Mūsų archeologo Puzino surasti Sargėnuose, (netoli Kauno), žirgų kapai ir reto gražumo puošmenos aiškiai įrodo lietuvių kultūrą jau prieš Kristaus gimimą buvus aukšta, Kurmaičiuose (prie Kretingos) buvo atkastas kapas, kurio amžius siekia 500 metų prieš Kristų. Jame, šalia moters griaučių ir šešių sudegintų lavonų, buvo rasta daug puikių brangenybių. Daug varinių, sidabrinių ir auksinių pinigų iš Artimųjų Rytų, Graikijos ir Romos, rastų Lietuvos laukuose, aiškiai liudija mūsų protėvių gyvai prekyvus su tolimais anų laikų kultūros centrais. Čia prisimintina, kad seniau lietuvių gyvenamas plotas buvo daug didesnis, nei šiandien. VII-VIII amžiuose

lietuviai dar gyveno pusiaukely tarp Maskvos ir Smolensko, kaptvirtina archeologijos mokslas ir vietovardžiai. Imperatoriaus Nerono laikais lietuviai gyvai prekiaavo su Roma, mainydamą gintarą, vašką, žvėrių kailius, linų pluoštą bei medų į auksą, sidabrą, bei orientališkas įvairenybes.

Nustatyta, kad gintaras yra susidaręs iš sākų Pinus Succinifera medžio, augusio Lietuvoje prieš milijoną metų.

Didysis tautų kraustymasis, vykęs IV-VI a.a., visiškai nepalietė lietuvių, todėl net ligi mūsų dienų išliko lietuviuose kraujo ir dvasios grynumas.

Keliauninkas Wulfstan (890 metais) aprašo lietuvių gyvenamas žemes, pabrėždamas gyventojų vaisingumą, žirgų gausumą, pamėginą gerti medų. Jis mini lietuvių mokant mirusių kūnus balzamuoti, aprašo įvairias apeigas bei papročius. Nors jau filosofas Thales surado gintaro ypatybę, patrynus pritraukti lengvus kūnelius, o geografas Polybius mini kai kurias lietuvių gimines, kurių vardai išliko ligi šių dienų, tačiau gausesnį žinių apie lietuvių dar pasigendama. („L.L.“ Nr. 18)

Jei nepasėsime, tai ir nepjausime

(Viešas laiškas Vyriausybei)

Sunku tikėtis, kad šį rudenį žemės savininkai apšės visus plotus, kuriuos paskyrė žiemkenčiams. Dauguma ūkininkų liko be reikalingos technikos, nes buvusią išsidalino valdininkai ar paliko bendrovėse, nors nemažai žemės grąžinta ir atskiriems ūkininkams. Naujos technikos niekas neskyrė.

Kolūkių (bendrovių) pirmininkai ne tik nepripažįsta žemės savininkų, bet ir nenuomoja jiems technikos, neparduoda sėklų, trąšų. Remiasi įstatymu, kad savininkams, gavusiems žemę po ankščiau dirbusio kolūkyje šeimos nario mirties, nepriklauso jokia turto dalis. Tokius ūkininkus ignoruoja visais atžvilgiais.

Prašome kuo greičiau priimti nutarimą, kuris padėtų produktyviai išnaudoti Lietuvoje esamą žemės ūkio techniką ir nustatyti atsakomybę už sėjose sabotavimą.

Prašome apsvastyti galimybę nuomoti techniką tvirtomis lengvatinėmis kainomis ir sėjai tinkamais terminais. Dotacijas tam reikalui reikėtų skirti iš užsienio pagalbos.

H.Garla („L.A.“ Nr. 180)

Ar išmirš vokiečiai?

Nors gyventojų skaičius Vokietijoje labai padidėjo prisijungus buvusiai Rytų Vokietijai, tačiau didėja ir baimė, kad vokiečiai po truputį išmirs. Kalbėdami apie šį fenomeną politikai ir verslų vadovai vengia žodžio „mirtis“ ir vartoja švelnesnius pasakymus. Tačiau kai kalbama apie tokius reiškinius kaip demografinis nuosmukis ir nenoras turėti vaikų, žodžiai menkai užmaskuoja baimę, kad bus prarasta šalies ekonominė galia ir gerai sutvarkyta socialinių garantijų sistema.

Gal ir nėra tiesioginio pavojaus žmonių išlikimui, bet šalies gerovei jis tikrai iškilo. Pasak niūriausių prognozių, vis mažiau ir mažiau pajėgių darbininkų dirbs vis daugiau ir daugiau, kad aprūpintų pensininkus, kurie kelia vis didesnius reikalavimus dėl sveikatos apsaugos ir atostogų kelionių. O pensininkų sparčiai daugėja.

Vokietijoje, ekonomiškai galingiausioje Europos valstybėje, gyvena 80 mln. žmonių, iš jų 17 mln. yra buvę rytų vokiečiai. Apie 5 mln. yra užsieniečiai.

„Gyventojų amžiaus struktūra smarkiai keičiasi. Gimimų skaičius Vokietijoje yra vienas iš žemiausių pasaulyje“, - cituoja „Frankfurter Allgemeine Zeitung“ kanclerio Helmut Kohlio žodžius. Medicinos laimėjimai gerokai pailgino žmogaus gyvenimą: vyrai išgyvena vidutiniškai iki 72 metų amžiaus, moterys iki 79. Apskaičiuota, kad po 40 metų pensininkai sudarys apie trečdalį visų gyventojų. Gimimų skaičius nepakankamas, norint išlaikyti tą patį gyventojų skaičių, teigia statistika. Pernai mirė 82 tūkst. daugiau negu gimė.

Moterys iš buvusios Rytų Vokietijos, praeityje ypač noriai gimdžiusios daugiau vaikų, dabar, susidurdamos su nedarbo grėsme ir nebūdamos tikros dėl ateities, praranda norą tapti mamomis.

Mažėjantis gyventojų skaičius reiškia, kad surenkama mažiau mokesčių, mažėja lėšų pensijų ir sveikatos apsaugos fondams.

„Išsivysčiusios industrinės šalys, jeigu jos norės išlaikyti aukštą gyvenimo lygį, netrukus prireiks imigrantų“, teigia Vokietijos ekonomikos instituto specialistai.

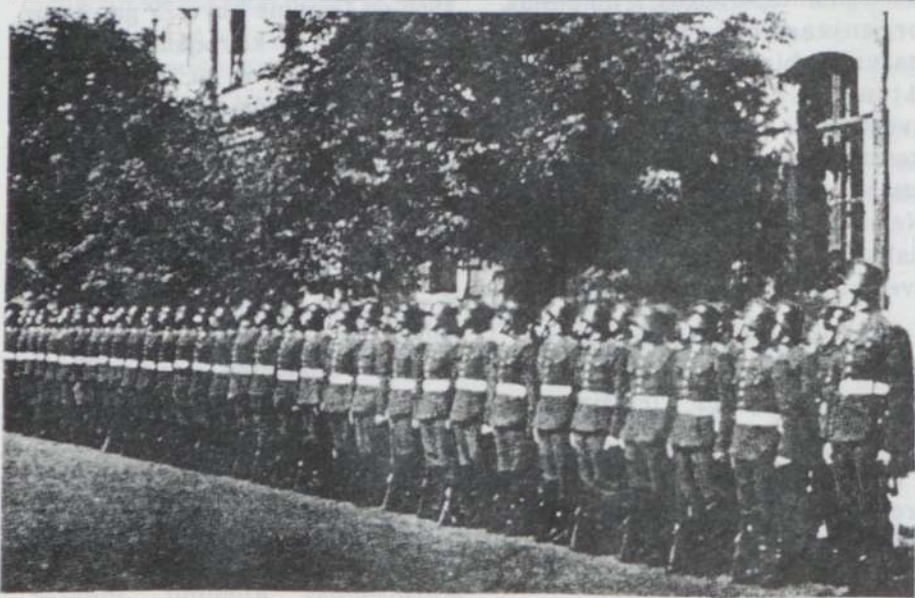
Prognozuojama, kad 2020 metais gyventojų Vokietijoje bebus apie 120 mln. Panaši padėtis ir kitose Vakarų Europos šalyse. Gresia darbo jėgos deficitas. Teigiama, kad prireiks 300 tūkst., o gal viso milijono imigrantų, kad būtų atgaivinta Vokietijos ekonomika.

Bažnyčia smerkia tokį problemos sprendimą, vadina jį nehumanišku, nes įžvelgia selekcijos elementą - kai atrenkamai geriausieji. Bažnyčia nurodo visame pasaulyje šiuo metu vykstančią migraciją, sukeltą karų, smurto ir skurdo, atvijusių į Vokietiją šimtus tūkstančių užsieniečių, ieškančių politinio prieglobsčio.

Šiam nekontroliuojamam pabėgėlių antplūdžiui priešinasi tie, kurie mano, kad imigracija išspręs problemas, susijusias su gyventojų mažėjimu. Jų manymu tik elitui - jauniems, gabiems ir darbštiems - galima leisti atvykti į šalį.

DPA

(„L.A.“ Nr. 174)

Karo mokyklos kuopa išrikiuota iškilmų paradui. 1938 metų nuotrauka.

Pasaulio Lietuvių Bendruomenės valdybos veiklos gairės

Pasaulio Lietuvių Bendruomenės valdyba, kaip demokratiškai išrinkta pasaulio lietuvių išeivijos vadovybė, ryždamasi tęsti 1949 birželio 14 paskelbtos Lietuvių Chartos nurodytų uždavinių vykdymą, tik atsižvelgdama į Lietuvos Nepriklausomybės atgavimą ir pritaikiusi juos prie naujų aplinkybių bei sąlygų, savo ketverių metų kadencijai skelbia tokias veiklos gaires.

1. Nekeičiamas Pasaulio Lietuvių Bendruomenės tikslas yra rūpintis lietuvių tautos, Lietuvos valstybės ir lietuvių išeivijos išlikimu bei gerove.

2. Iš ankščiau vykdomų dviejų pagrindinių uždavinių - Lietuvos laisvinimo ir lietuvių išeivijos išlaikymo išeivijoje, pirmasis pakeičiamas į pagalbą Lietuvai, o antrasis lieka toks pat kaip ir buvęs. Pasaulio Lietuvių Bendruomenės valdyba visomis jėgomis ir turimomis priemonėmis uoliai stengsis tuos abu uždavinius vykdyti.

3. Pasaulio Lietuvių Bendruomenės valdyba pasilieka nuomonės, kad tauta tegali išlikti ir geriausiai turėtų tik susiorganizuoti į savarankišką valstybinę organizaciją, todėl remia 1990 kovo 11 d. atsikūrusią Nepriklausomos Lietuvos demokratišką valstybę ir jos demokratiškai išrinktą vadovybę. O tai reiškia, kad PLB valdyba nesieja savęs nė su kokia nors viena politine partija, grupe ar judėjimu, nei su kokia nors viena idėja bei atrama yra Nepriklausoma Lietuvos Valstybė ir už jos ribų gyvenančių tautiečių Lietuvoje.

4. Pasaulio Lietuvių Bendruomenės valdyba taip pat mano, kad ir išlaikymas tarp už Lietuvos valstybės gyvenančių tautiečių lietuvių, kurią sudaro lietuvių kalba, būdas, kultūra, papročiai, tradicijos, tegali būti paveikus tik visiems lietuviams susibūrus į vieną bendrą junginį, kur visi, nusistatę bendras veiklos gaires ir periodiškai jas įvertindami, persvarstydami bei pritaikydami prie laiko bei sąlygų, galėtų kartu dirbti, bendrauti, bendradarbiauti, vieni kitiems padėti. O tokia jungtis kaip tik ir yra Pasaulio Lietuvių Bendruomenė.

5. Todėl savo kadenciją pradėdama, PLB valdyba kviečia visus už Lietuvos ribų gyvenančius lietuvius jungtis į Pasaulio Lietuvių Bendruomenės šeimą per Kraštų Bendruomenes bei kitus padalinius ir dirbti bendrą darbą, koordinuojamą bendros vadovybės, demokratiškai visų už Lietuvos ribų gyvenančių lietuvių išrinktos Pasaulio Lietuvių Bendruomenės valdybos, neatsisakant savo savarankiškumo ir suprantant, kad bendradarbiavimas tegali būti pagrįstas tik bendruomeniško solidarumo principais, tolerancija ir abipusiu sutarimu.

6. PLB valdyba, visomis jėgomis remdama demokratiškai išrinktą Nepriklausomos Lietuvos Respublikos vadovybę ir pati teikdama arba ieškodama paramos Lietuvai, Lietuvos Seimui, Vyriausybei visas organizacijas ir pavienius žmones kviečia atsižvelgti į išeivijos bei jos vadovybės puoselėjamus tikslus, padėti jų

siekti ir bendradarbiauti su Pasaulio Lietuvių Bendruomenės valdyba, kaip su vyriausia už Lietuvos ribų gyvenančių lietuvių taip pat demokratiškai išrinkta vadovybe.

Pasaulio Lietuvių Bendruomenės įvairios vadovybės, padaliniai bei pavieniai išeiviai visomis jėgomis ir ištekliais uoliai darbavosi dėl Lietuvos nepriklausomybės atgavimo savo gyvenamuose kraštuose, visada jausdamiesi esantys tos pačios lietuvių tautos ir tos pačios, daugelio Vakarų valstybių niekada sovietams nepripažintos, Lietuvos valstybės dalis, niekada neatsisakę nei pareigų, nei teisių. Todėl ir mano, kad Lietuvai nepriklausomą valstybinį vyksmą sukludžiusių jėgų atsikračius, už jos ribų gyvenantieji lietuviai turi turėti tokias pačias teises Lietuvos valstybėje, kaip ir jos ribose gyvenantieji žmonės, nepaisant į kokias valstybines ar kitas organizacijas išeiviškas gyvenimas juos būtų įjungęs.

7. Po penkiasdešimt metų vergijos ir sunkios lietuvių tautos kovos Lietuvos žemėje ir nuolatinio darbo už jos ribų pagaliau laimėjome Lietuvai nepriklausomybę ir dabar visomis jėgomis turime ją išlaikyti, apginti,

rūpintis jos pažanga, gerove, visapusišku gyvenimo suzydėjimu visiems jos žmonėms.

Bet yra ir išeivija, ir kiti už Lietuvos ribų gyvenantieji lietuviai. Tik maža jų dalis tegrįs į Nepriklausomą Lietuvą. Visi kiti liks gyventi tarp kitataučių. Gims ir augs naujos kartos. Jos turi būti lietuviškos, ir tokias jas išlaikyti yra mūsų visų - ir Lietuvos, ir už jos ribų gyvenančių lietuvių - pareiga. O ją tegalime atlikti tik visi glaudžiai bendradarbiaudami, kartu dirbdami, vieni kitiems padėdami, vieni į kitus atsižvelgdami, susiprasdami, būdami tolerantiški, pakantūs, vieni kitus gerbdami.

Tepadeda mums Dievas tokiais būti, taip gyenti ir kartu bendrai dirbti.

Pasaulio Lietuvių Bendruomenės valdyba:

Bronius Nainys - pirmininkas

Rimas Česonis

Kostas Dočkus

Vacys Garbonkus

Vytautas Kamantas

Dr. Petras Kisieliū

Baniūtė Kronienė

Milda Lenkauskienė

Paulius Mickus

Dr. Vitalija Vasaitienė

Lemont, 1992 spalio 24

Vinco Krėvės Mickevičiaus palaikai pargabenti į Lietuvą

Vilniaus aerouoste įvyko žymaus rašytojo Vinco Krėvės Mickevičiaus ir jo žmonos Onos Marijos palaikų sutikimas. Palaikai pargabenti iš Springfildo, Jungtinių Amerikos Valstybių, kur rašytojas gyveno nuo 1947 metų ir mirė 1954-aisiais. Spalio 19 dieną sukaks 110 metų nuo Vinco Krėvės gimimo. Jį galima apibūdinti kaip plačių interesų, ryškią ir prieštaringą asmenybę. Rašytojas, Vytauto Didžiojo Universiteto profesorius, Lietuvos Saulių Sąjungos centro valdybos pirmininkas, Tautininkų sąjungos pirmininkas, pagaliau sovietams 1940 metai okupavus Lietuvą, ėjo ministro pirmininko pareigas vadinamoje liaudies vyriausybėje. Kiek įmanydamas, stengėsi ministrų kabinete neleisti vadinamojo liaudies Seimo, turėjusio nutarti Lietuvos inkorporavimą į Sovietų Sąjungą, rinkimų įstatymo svarstymo. Nepavykus to padaryti - atsistatydino. Pasitraukęs iš politinės veiklos, atsidėjo akademiniam darbui. Buvo išrinktas pirmuoju Lietuvos Mokslų Akademijos prezidentu. Bolševikams antrą kartą okupuojant Lietuvą, pasitraukė į Vakarus. Kadangi pasmerkė bolševikinį režimą Lietuvoje, liaudies komisarų tarybos nutarimu Nr.31 buvo pašalintas iš Mokslų Akademijos kaip „lietuvių tautos išdavikas“.

Be abejo, Vincas Krėvė Mickevičius labiausiai žinomas kaip rašytojas, reiškėsis prozoje ir dramaturgijoje. Jo kūriniai „Dainavos šalies senų žmonių padavimai“, „Šarūnas“, „Skirgaila“, „Mindaugo mirtis“, vaizduojantys lietuvių kovas su kryžiuočiais, poetizuojantys pasiaukojimą, kovingumą, laisvės siekimą, meilę - artimi ir šių dienų lietuvių dvasiai.

Griję gimtojon žemėn rašytojo

palaikai, buvo pašarvoti šv. Jono bažnyčioje, kur žmonės juos galėjo aplankyti ir pagerbti iki 20 val.

Po šv. Mišių, palaikai bus išlydėti į Merkinę ir padėti bažnyčioje. Spalio 18 dieną, sekmadienį, 13 val. gedulingos pamaldos ir palydėjimas į amžinojo poilsio vietą, rašytojo gimtojo Subartonių kaimo kapinėse.

LRTV

Rugsėjo 17-ąją pirmą kartą į Lietuvos teritorinius vandenis įplaukė aštuoni NATO karo laivai. Anglijos, Belgijos, Danijos, Olandijos ir Vokietijos laivai atvyko į Lietuvos uostą Klaipėdą su neoficialiu vizitu.

Laivų junginio vadą Timą I. Hildeslei pasveikino, oficialioje ceremonijoje dalyvavo Lietuvos Aukščiausiosios Tarybos vicepirmininkas Česlovas Stankevičius, ministrai, miesto valdžios atstovai, Lietuvoje akredituoti užsienio šalių diplomatai.

- Mes labai džiaugiamės, kad į Klaipėdą atplaukė po to, kai buvo pasirašyta susitarimas dėl ginkluotųjų pajėgų išvedimo iš Lietuvos teritorijos, - susitikime Klaipėdos miesto valdyboje pasakė Timas I. Hildeslei. - Todėl mūsų vizitas savaime tampa istoriniu įvykiu. Mes tikimės, kad klaipėdiečiai mielai apsilankys mūsų laivuose, pabendraus su jūreiviais ir mes tapsime gerais bičiuliais.

Klaipėdos apskrities komendantūroje NATO laivų junginio vadą priėmė Lietuvos Krašto apsaugos ministras Audrius Butkevičius.

NATO laivų vizitas truks keturias dienas. Iš Klaipėdos laivai plaukė į Helsinkį, po to į Rygą.

„E.L.“ Nr.38

„Į Lietuvą grįžta komunistai“

Visa Italijos spauda daug dėmesio skiria Lietuvos Seimo rinkimų rezultatams. Pateikiami rinkimų rezultatai, pridedami gana ilgi komentarai.

Vatikano oficiozas - dienraštis „L'Osservatore Romano“ straipsnį pradeda antrašte: „Buvusių komunistų laimėjimas parlamento rinkimuose“ ir pateikia spaudos agentūrų pranešimų iš Lietuvos santrauką. Romos dienraštis „Il Tempo“, po antrašte „Lietuva; laimėjo buvusieji komunistai. Nuo tautinio pakilimo iki raudonojo atoslūgio: Vilniaus kritimas“, rašo: Serbija ir Rumunija yra dvi Europos šalys iki šiol neatsisakiusios vadinamojo realiojo socializmo. Slovakija laikoma į komunizmą grįžtančia valstybe. Prie Slovakijos dabar, atrodo, reiks pridėti ir Lietuvą. Šie rinkimai, tai smūgis ne tik Vytautui Landsbergiui - ramiam ir ryžtingam lyderiui, kuris atvedė kraštą į nepriklausomybę, bet tai pirmiausia smūgis visai Vakarų kraštų politikai, siekiančiai palaipsniui buvusius Rytų kraštus ištraukti iš pelkės, į kurią juos buvo įgramzdinęs sovietinis imperializmas. Niekaip negalima užmiršti, kai Lietuva - mažas apsuptas kraštas vieningai vadavosi iš vergijos, kaip gynė savo parlamentą, kaip taikiai grūmėsi su (turbūt Gorbačiovo) pasiūstais tankais. Dabar, kai tiesioginių pavojų jau lyg nebuvo likę, viršų paėmė nepasitenkinimas ir protestas prieš apverktiną ekonominę padėtį, kurios pirmutinė priežastis buvo Maskvos įsakymu vykdoma energetinių žaliavų blokada. Vilnius, - toliau rašo „Il Tempo“, - buvusi tautinio ir katalikiškojo atgimimo sostinė, dabar, dėl rusų gasdinimų ir dėl vidaus rietenų, nepakėlė atsakomybės svorio. Šie netikėti balsavimų rezultatai, turbūt jau nebeis įgyvendinti kai kurių vakariečių svajonės padaryti Lietuvą tiltu į Rytus.

Stai, kituose Italijos dienraščiuose spausdinamų straipsnių apie Lietuvą antraštės: Krikščionių Demokratų partijos dienraštis „Il Popolo“: „Lietuva; pirmąją buvusieji komunistai“; Socialistų partijos dienraštis „Avanti“: „Lietuva, laimi buvusi komunistų partija“; Italijos Demokratinės Kairiųjų partijos (buvusių Italijos komunistų) organas „L'Unita“: „Lietuva vėl save patiki Brazauskui“; katalikų dienraštis „Avvenire“: „Lietuva nusidažo raudonai“; Romos dienraštis „Il Messaggero“: „Lietuva, Netikėtai pralaimi prezidento Landsbergio partija“; kitas Romos dienraštis „La Repubblica“: „Buvusių komunistų triumfas Lietuvoje“; Milano dienraštis „Il Corriere della Sera“: „Lietuva: pralaimėjusiųjų revanšas“; Milano „Il Giorno“: „Lietuviškojo Gorbačiovo pergalė“; Torino dienraštis „La Stampa“: „Vilnius vėl pakėlė raudonąją vėliavą“; Neapolio „Il Mattino“: „Lietuva atsigręžia į praeitį“; Florencijos dienraštis „La Nazione“: „Laimi komunistai - Rusijos šalininkai“ ir galop Bolonijos „Il Resto del Carlino“ skelbia antraštę: „Į Lietuvą grįžta komunistai“.

LRTV

Melbournas - Lietuviškų Dainų Tvirtovė Australijoje

Jeigu prieš II-jį Pasaulinį karą Lietuvoje būtų kas nors pasakęs, kad neužilgo, Penktajame pasaulio Kontinente - Australijoje, visuose didesniuose miestuose skambės lietuviška daina, nedaug kas būtų patikėję. Šiandien - po 50 siaubingų metų plačiai skamba lietuviškos dainos ir giesmės visuose Australijos miestuose ir su pavydu australai ir kitataučiai lanko mūsų chorų koncertus ir su malonumu klausosi mūsų lietuviškų dainų, kurios ir jiems duoda žinoti, kad kaž kur toli, yra maža tauta, kurios liaudies dainos taip nuostabiai gražiai skamba.

Turbūt neužgausiu Australijos lietuvių chorus ir jų daininkus pasakęs, kad, per visus šiuos mūsų emigracijos metus, Melbournas galėjo didžiulotis, kad čia gyvena daug balsingų tautiečių, daug gerų muzikų ir, kad jiems pavyko savo dainų išpildymu, sužavėti klausytojus.

Laikui bėgant, vieni pavargo, kiti iškeliavo į Dausų šalį, bet Melbourno Dainos Sambūris vis tvirtai laikosi, kaip stipriai gerais balsais, taip ir skaičiumi ir dar šiandieną skaitome, kad Melbourno Dainos Sambūris yra vienas iš skaitlingiausių choristais ir chorvedžiais choras. Energingai ir tvirtai šiandieną Sambūriui vadovauja ir diriguoja Birutė Prašmutaitė ir jai talkininkauja akompaniatorė Zita Prašmutaitė ir Petras Čelna, kurie, taip pat, daug padeda mokinant atskirus balsus pasirinktam repertuarui. Laimingi sambūriečiai turėdami labai nuoširdžią Valdybos pirmininkę Bronę Staugaitienę, kuri yra laikoma Sambūrio dvasia, nes sugeba puikiai vadovauti ir be išimties visiems įtikti. Sambūris giliai apgailestauja, kad jų buvęs geriausias tenoras ir pirmasis Sambūrio dirigentas Juozas Petrašiūnas vis dar guli ligoninėje, bet taip pat į Amžiną Atilsį iškeliavę labai geri balsai, kaip Magdūtė Aukštikalnienė, Emilija Seikienė ir Eleonora Balčiūnienė sugebėjo užpildyti savo vietas naujais, pajėgiais dainininkais. Atrodo, kad nieko nėra nepamainomo, nes pasitraukusiųjų vieton vis atsiranda naujų, pajėgių balsų. Nebereikalo sakoma, kad - Daina yra Amžina.

Sie metai jau eina prie galo ir kaip kiekvienais metais, taip ir dabar Melbourno Dainos Sambūris yra pasiruošęs, prieš išvykstant į Dainų Šventę Sydnejuje, parodyti vietoje, kas yra padaryta ir ant kiek gerai yra pasiruošta šiai Dainų Šventei.

Gruodžio mėn. 6-tą dieną, 3.30 val. po pietų, sekmadienį, Melbourno Lietuvių Namų Koncertinėje salėje, Sambūris rengia savo Metinį, ataskaitomąjį

Dainų Koncertą ir tikisi, kad Melbourn, Geelong ir apylinkių, lietuvišką dainą mėgstančioji visuomenė atsilankys į šį koncertą ir atsiveš savo vaikus, nes antroje koncerto dalyje, kartu su visais klausytojais bus giedamos Kalėdinės giesmės, kurių žodžiai bus atspausdinti ant atskirų lapelių. Didžiausia naujiena - tai, kad virš 200 žvakučių bus išdalinta

klausytojams, taip kad bus giedama prie žvakučių šviesos.

Sioji, antroji koncerto dalis visiems primins, kad yra Šventų Kalėdų metas ir, kad mes lietuviai turime skambias ir labai prasmingas Lietuviškas Kalėdines giesmes. Šis koncertas ne tik kad prablaivins mūsų kasdienišką nuotaiką, bet dvasiniai mus paruoš artėjančiom Kalėdų Šventėm.

Manau, kad tautiečiai man leis iš anksto padėkoti mūsų šauniesiems dainoriams, dirigentei, akompaniatoriams ir visiems Sambūrio pagalbininkams už jų tokį prasmingą darbą, pasiaukojimą ir norą išlaikyti Australijoje gyvą lietuvišką dainą. Iki pasimatymo koncerte.

Leonas Baltrūnas.

Lietuviškos dainos didvyriai - Melb. Dainos Sambūris

Australijos Lietuvių Dienos

Jaunimo Koncertas

Talento daug! Žada būti la bai puikus koncertas. Canberroje Skaistė Mauragytė ruošia sostinės vaizdelį; Adelaidėje Anita Patupienė, Sydnejuje Onutė Maksvytienė vaidinimus organizuoja. Muzikos ir dainos taip pat bus - dvi sesutės dainininkės iš Hobarto, o trys sesutės muzikės iš Sydnejaus. Dar laukiame galutinio atsakymo iš Melbourn.

Visi norintieji koncerte dalyvauti prašome būtinai susisiekti su rengėja, Nijole Vencloviene iki gruodžio 1 d. su pilna informacija (jeigu iki šiol nesate to atlikę).

Adresas: Nijolė Vencloviene, 12 Cromarty Cres., Winston Hills, NSW 2153. Telefonas (02) 639 0001.

Meno paroda

Meno parodoje matysime Australijos lietuvių geriausius menininkus. Numatome, kad parodoje tilps daug aukštos kokybės ir įvairaus žanro darbų: skulptūros, paišybos, aliejaus, akvarėlės, akrilio, keramikos, fotografijos, grafikos, „fibre art“ (nauja šaka) ir tautodailės. Dauguma dalyvaus V. ir G. Kazokų premijų konkurse. Matysime jau žinomus ir pasižymėjusius menininkus, taip jaunosios kartos ir mišrių šeimų atstovus.

Rengėja primena, kad paskutinis terminas gražinti dalyvavimo anketas yra lapkričio 30 d. Prašome atkreipti į tai dėmesį, nes tas daug palengvintų parodos katalogo paruošimui. Kreiptis į: J. Palaitis, 62 Mitchell St. St. Leonards, NSW 2065. Telefonas - (02)437 5059.

Vinco ir Genovaitės Kazokų premijos

Apsilankymai Lietuvoje menininkų tarpe kelia didelį susidomėjimą šiomis premijomis. Premijos yra dvi - viena skiriama už geriausią dviejų matavimų darbą, antroji už trijų matavimų. Kūriniai turi būti sukurti lietuviška tema ir paskutinių dviejų metų laikotarpyje premijos po \$1000.

Atvyksta svečiai iš Lietuvos

Australijos Lietuvių Dienose jau kelis kartus esame turėję užjūrio svečių koncertus. Viešėjo pas mus Grandinė, šoko Hamiltono ir Los Angeles tautinių šokių grupės, dainavo Clevelando vyrų oktetas, Rūta Pakštaitė, kankliavo seserys Bankaitytės.

Pagaliau galėsime išgirsti dainą ir muziką atvežtą iš Lietuvos. Koncertuoti atvyksta „Žvelsa“ folklorinės bei klasikinės muzikos grupė iš Klaipėdos. Si grupė buvo įkurta 1991 m. į kurią įėjo talentingi profesionalai muzikai/dainininkai iš „Žvelsos“ ir „Vilniaus“ ansamblių.

Į Australiją atvyksta: Jolanta Ciurilaitė - operos dainininkė. Su Vilniaus opera buvo išvykus į Italiją. Vytautas Kurnickas - tenoras, dainuoja Klaipėdos Muzikiniame Teatre. Šių metų pavasaryje jis buvo suorganizavęs Klaipėdoje pirmąjį išeivijos kompozitorių koncertą Lietuvoje. Petras Mateika - (klarnetas ir armonika), profesoriauja Klaipėdos Konservatorijoje. Antanas Smolskus - vienas iš garsiausių atlikėjų birbyne. Su koncertais yra buvęs Japonijoje, JAV, Kanadoje, Vokietijoje, Prancūzijoje, Suomijoje, Belgijoje ir Pietų Amerikoje. Profesoriauja Lietuvos Muzikos Akademijoje. Juozas Staniulis - (smuikas ir taut. instrumentai).

Groja Klaipėdos Muzikiniame Teatre. Almundas Simaitis - groja kontrabasu ir tautiniais instrumentais. Algirdas Pronskus - groja tautiniais instrumentais ir yra grupės menedžeris. Grupės muzikiniai vadovai yra A. Smolskus ir P. Mateika.

Grupė tai labai populiari tarp vokiečių turistų atvykstančių į Lietuvą. Sekančių metų kovo mėn. numato vykti koncertams į Vokietiją. Tikrai yra gera proga supažindinti savo draugus ar pažįstamus kitataučius su mūsų folkloriniu menu atliekamų profesionalų menininkų.

„Žvelsos“ pagrindinis koncertas įvyks gruodžio 26 d. Bankstown Town Hall, 7.30 val. Australijos Lietuvių Dienų metu juos išgirsime ir laike Atidarymo iškilmų (gruodžio 26 d.), St. Mary's Katedroje (gruodžio 27 d.), Tautinių Šokių šventėje Homebush Stadione (gruodžio 28 d.) ir Naujų Metų išvakarėse Bankstown Town Hall (gruodžio 31 d.)

ALD Inf.

Australijos Paštas

praneša kad oro paštu Kalėdoms į Lietuvą paskutinios datos laiškas iki gruodžio 4 d. ir siuntinėliams iki lapkričio 30 d.

Ieškau pusbrolio Beniulio Juliaus, sūnus Albino ir Irenos. Rašyti adresas: Janina Guzevičienė, Kapsų 105-2, Kaunas 3005 arba skambinti telef. Melbournas (03) 583 8353.

Visų Šventųjų dienos

proga, popiežius Jonas Paulius II priminė visuotinį pašaukimą į šventumą ir pridūrė, kad šių dienų pasauliui labiausiai reikia šventumo pavasario, stiprinančio naujosios evangelizacijos pastangas ir mūsų laikų žmogui teikiančio naujos vilties ir pasitikėjimo. Į šį visuotinį pašaukimą į šventumą kasdieniniame gyvenime, dorai atlikdami savo pareigas ir savo tarnystę liūdydami meilę, kuria Dievas pamilo pasaulį.

POSTUP TRAVEL

kviečia visus atsilankyti mūsų kelionių biurą, 902 Mt Alexander Road, Essendon, Vic, 3040.

Paruošime jums kelionę į Rytų Europą ir atgal - pakvietimus, vizas, apsidraudimą ir t.t.

Siūlome geras kainas kelionėms į Europą ir atgal ir į kitus pasaulio kraštus.

Prašome skambinti Sonia, Mary arba Margaret, kurios sutvarkys visus jūsų kelionės reikalus.

Telefonas 370 3022, Fax 370 5361

(Leidimo nr. 30018)

IS MŪSŲ PARAPIJŲ

Melbournas

Melbourno parapijiečiams praėjusią savaitę su „Tėviškės Aidais“ buvo išsiuntinėtus aukų lapelis savo lietuviškos parapijos išlaikymui, parapijos namų mokesčiams, pataisymams, nuoma bažnyčiai už lietuviškas pamaldas. Iš nusiųstų aukų lapelių paprasatai su aukom grįžta tik pusė, nors kunigas patarnauja visiems, ar kas prisideda prie savos parapijos išlaikymo ar ne.

Kun. Pr. Dauknys praėjusią savaitę turėjo akies operaciją ligoninėje, jau grįžo į Parapijos namus iš lėto sveikdamas.

Pirmoji Komunija mūsų vaikams atidėta vienai savaitei, nes ne visi tėveliai gali lapkričio 29 d. būti, tai Pirmoji Komunija dabar bus gruodžio 6 dieną - Advento II sekmadienį šv. Jono bažnyčioje.

Ar keisime bažnyčią lietuviškom pamaldom? Kun. Juozas Petrauskas

pateikė pasiūlymą: nuo Naujų Metų kiniečiai išeina iš St. Mary's bažnyčios, kuri sekmadieniais nuo 11 val. liktų laisva lietuviams. Ši bažnyčia randasi toje pačioje gatvėje kaip ir dabartinė mūsų šv. Jono bažnyčia Victoria Parade, tik ji labai arti Lietuvių Namų - vos 400 metrų nuo jų. Prie šios bažnyčios yra kiemas, kur ir darbo dienomis galima pastatyti automobilius. Parapijos tarybos nariai visi vienbalsiai pritaria tokiam persikėlimui tik reikia visų mūsų lietuviškas pamaldas lankančių žmonių pritarimo. Todėl dėl pamaldų perkėlimo į St. Mary's prie Lietuvių Namų - šaukiamas visų pamaldas lankančių tikinčiųjų pasitarimas ir nubalsavimas lapkričio 29 d. sekmadienį, tuojau pat po pamaldų - šv. Jono bažnyčioje platesnis pranešimas ir norinčių pasisakyti ir balsavimas. Prašau visų pagalvoti.

Kun. Pr. Dauknys

1993 metų veiklos kalendoriaus susirinkimas

Lapkričio mėn. 27 d., 7 val. vakare Melbourno Apylinkės Valdyba kviečia visų organizacijų pirmininkų arba organizacijų

atstovų susirinkimą Lietuvių Namuose. Susirinkimo tikslas yra nustatyti 1993 metų veiklos kalendorių. Melb. Apy. Valdyba

Siuntiniai į Lietuvą

„Parama Lietuvai“ Komitetas praneša visiems kas siuntėte per mūsų suorganizuotus kontainerius privačius paketus savo giminėm Lietuvoje, kad dėl įvykių apie kuriuos mes visai neturėjome jokios kontrolės, persiuntimo tvarkaraštis yra smarkiai pasikeitęs.

Mūsų originalus planas buvo, kad kontaineriai išplauks iš Australijos š.m. spalio 16 d., pasieks Kauną pirmąją savaitę gruodžio, ir visi gautų savo paketus dar gerai prieš Kalėdas.

Dėje Baltic Lines laivas, kuris turėjo mūsų prekes vežti, dar būdamas Melbourne sugedo. Buvo tikimasi, kad jį bus galima greitai pataisyti ir originalus tvarkaraštis būtų galimas išpildyti. Pasirodo, kad sugedimas buvo daug rimtesnis nei iš pradžių galvota, ir Baltic Lines turėjo parūpinti kitą laivą.

Ta visa ceremonija, žinoma užtruko kiek laiko, ir tik prieš porą dienų sužinojom, kad mūsų du kontaineriai išplaukė į Rusiją tik penktadienį, lapkričio 6 d. Pagal naują tvarkaraštį, laivas „Pyotr Masherov“, kuris dabar veža mūsų prekes, turėtų pasiekti St. Petersburgą š. m. gruodžio 18 d.

Dėkoja už aukas

Mirus Birutei Tamošiūnienei, šeimos prašomas, padariau rinkliavą paremti Iguolos bažnyčios restauravimą. Per porą savaičių pavyko surinkti net \$1270, kurie buvo perduoti Iguolos bažnyčios klebonui kun. R. Mikutavičiui. Dabar gavau iš jo padėkos laišką, kurį siunčiu Jums ir prašau paskelbti Tėviškės Aiduose, nes jis dėkoja ne man vienam, bet visiems aukotojams. Iš anksto nuoširdus ačiū. Vladas Bosikis

Didž. Gerb. p. Vlada Bosiki, mano broli,

Pačiais jautriausiais, pačiais ryškiausiais žodžiais noriu pareikšti mano ir garsios prieškaryje Iguolos

bažnyčios tikinčiųjų vardu padėką už paramą atstatant šį neeilinį paminklą - šventovę pačioje Kauno miesto širdyje.

Pastaroji šventovė iš tiesų sunaikinta kaip reta kita. Manau šį mano tvirtinimą paliudys Australijos lietuviai, kurie gausiai šiais metais mus lankė, šiuos Dievo namus fotografavo, filmavo, betarpiškai viską matė, dėjosi širdin, stebėjosi, o įspūdžius papasakojo likusiems namie. Todėl Jūsų auka, tuo pačiu dėmesys mūsų reikalui tapo mano dėkojimų Dievui už Jus, visą mielą lietuvių bendruomenę Australijoje nuolatine malda. Neabejoju, atlyginimai iš Viešpaties ateina ir ateityje ateis.

Kun. Ričardas Mikutavičius

Nuoširdžiai kviečiame visus ir iš visur atsilankyti į Melbourne „Dainos Sambūrio“ ruošiamą

Metinį koncertą

kuris įvyks š.m. gruodžio mėn. 6 d. 2 val. 30 min. p.p.

Melbourno Lietuvių Klubu namuose.

Programoje negirdėtos dainos, kalėdinės giesmės pritariant kanklių ansamblui ir įsijungiant visiems klausytojams.

Įėjimas \$10. Jaunuoliams iki 15 m. amžiaus veltui.

Laukiame visų, o ypačiai jaunimo!

Sambūrio valdyba

Informacija vykstantiems į Lietuvą

Norintys vykti į Lietuvą turi įsigyti vizą Lietuvos Ambasados konsuliname skyriuje. Tam reikalinga: 1. užsienio pasas, 2. užpildyta vizos anketa (2 egz), 3. 2 paso nuotraukos, 4. banko ištrauka, paliudijanti, jog už vizas sumokėta, 5. vokas su Jūsų adresu ir pašto ženklaais registruotam pasų pasiuntimui atgal.

Vizos mokeskis vienam asmeniui - 27 DM. Daugkartinė visa, galiojanti vienerius metus, kainuoja 47 DM. Skubi visa kainuoja 25 DM daugiau. Už vizas vaikams taip pat reikia mokėti. Šiuos vizos mokesčius reikia pervesti į: Deutsche Bank, BLZ 38070059, Konto Nr. 072 9558. Lietuvos Ambasados adresas: Botschaft der Republik Litauen, Angerlander Str. 108a, 5300 Bonn 1. Tel. 0228 - 352027, 352028. Fax. 0228 - 361731.

Siunčiame vieną vizų anketos pavyzdį, kurį galite kopijavimo būdu padauginti sau ir savo pažįstamiems. Informacija apie skrydžius iš Frankfurto/M

Siuo metu iš Frankfurto/M Vilnių pasiekti galima šiais skrydžiais: Lufthansa pirm. 10.30 treč. 10.30 penkt. 10.30; Lithuanian Airlines antr. 11.45 ketv. 11.45 sekm. 11.45; Austrian Airlines pirm. 09.20 penkt. 09.20 (su persėdimu Vienoje).

Skrydžių laikas kartais keičiasi, todėl reikalinga informacijoje pasitikrinti: Lufthansa - 069/230621; Lietuvių ir austrų linijos: 069/25602-125.

Austrian Airlines siūlo skrydžius į Vilnių pirmadieniais ir penktadieniais su persėdimu

Vienoje taip pat iš šių Vokietijos miestų: Berlin 09.50, Dusseldorf 09.15, Stuttgart 08.15, Munchen 09.35.

Informacija apie keltus

Keltas iš Mukrano veža automobilius ir keleivius į Klaipėdą kas antra diena apie 10 val. ryto. Birželio mėnesį - neporinėmis dienomis. Bendrovės telefono numeris: 038392 - 45221.

Iš netoli Lubeck'o esančio miesto Neustadt taip pat galima atplaukti laivu į Klaipėdą ir kartu perkelti automobilį.

Bendrovės Baltic Shipping Lubeck telefono numeris: 0451 - 803208. Šios bendrovės atstovė Laurinavičienė Klaipėdoje padeda turistams, nemokantiems lietuvių kalbos. Jos biure taip pat galima rezervuoti vietas grįžimui laivu atgal. Siobiurotel. - Nr. Klaipėdoje: 40498.

Informacija apie traukinius

Traukiniai iš Berlyno į Vilnių eina: Berlin Hbh 11.29 (Vilniuje 8.57), Berlin/Lichtenberg 22.56 (Vilniuje 20.20).

Keliaujant traukiniu į Lietuvą, reikalinga gauti Rusijos transito vizą, kadangi traukinys pervažiuoja trumpą Baltarusijos ruožą.

Tokią informaciją apie kelionės galimybes galime pateikti šiuo metu. Svarbu žinoti, kad reisų laikas dar nėra nusistovėjęs ir turi tendenciją kaitaliotis. Todėl visuomet, planuodami kelionę, pasitikrinkite duotais telefonais, as kas nėra pasikeitę.

Informacijos paimtos iš Vokietijos Lietuvių Bendruomenės biuletenio (rugsėjo mėn.)

Padėka

Mirus mylimam vyrui, tėveliui ir diedukui

AŲA Jonui Antanaičiui

reiškiame gilią padėką dr. kun. Pr. Daukniui už atliktas visas religines apeigas: koplyčioje, bažnyčioje ir kapinėse.

Kun. Michael Miles suteikusiai visus šv. paskutinius sakramentus. Vienuolėm Teresei ir Helen nešiojusioms šv. Komuniją į namus ir raminusioms per tokią ilgą ir sunkią plaučių vėžio ligą. Visiem aplankiusiems Joną ligoninėje ir namuose. Visiem aukojusiems šv. Mišias už Jono vėlę ir už atsiųstas gėles prie karsto ir į namus.

Dėkojame P. Mičiuliui atsisveikinusiam Lietuvių Bendruomenės vardu, V. Bosikiui Karių ir Lietuvių Klubu vardu ir V. Adomavičiui šeimos vardu. Kariams už garbės sargybą koplyčioje ir bažnyčioje. Visiems aukojusiems Australijos Lietuvių Fondui ir Mūsų Pastogei vietoj gėlių.

Ačiū visiems išreikštusiems užuojautą žodžiu, kortelėmis, telegramomis ir spaudoje. A. Zubrui už aprašymą Mūsų Pastogėje ir V. Bosikiui Tėviškės Aiduose.

Labai dėkojame žentui Viktorui už rūpestį ir ypatingą meilę Diedukui per visą Jo sirgimo laiką. Visiems taip gausiai susirinkusiems palydėti į amžiną poilsį koplyčioje, bažnyčioje, kapinėse ir šermenyse.

Padėka M. Sodaitienei už ypatingą paslaugą visur ir visada, ypatingai paskutiniu laiku ir už didelę pagalbą ruošiant šermenų kavutę. A. Kalvaitienei ir E. Sadauskienei už pyragus. Liekame didžiai dėkingi visiems.

Liūdintys: žmona Marija, duktė Birutė ir sūnus Kęstutis su šeimomis.

Terorizuoja ir naikina Lietuva

1938 - 1991
J.P.Kedys

Redaguojant anglų kalba žurnalą News Digest International, per 30 metų - susikaupė apšiai medžiagos, liečiančios Lietuvos nepriklausomybės praradimą ir jos atstatymą. Todėl apsisprendžiau parašyti lietuvių kalba aukščiau minėto pavadinimo knygą ir 10-15 puslapių jos anglų kalba santrauką. Tačiau gali būti, kad dar yra svarbių dokumentų, fotografijų lietuvių ir kitomis kalbomis visai nepaskelbtų, arba tik spaudoje trumpai paminėtų, tačiau jie neturėtų būti pamiršti.

Dėliai to kreipiuosi į Lietuvos ir išeivijos tautiečius, turinčius anksčiau minėtus dokumentus bei savo išgyvenimus, liečiančius žemiau išvardintus įvykius, siųsti: J.Kedys P.O. Box 535 Parramatta 2150, Australia. Šį darbą aš pasiėmiau savanoriškai, neturėdamas jokio tikslo pasipelninti, bet tik užpildyti dar tuštoką politinį istorijos lapą, liečiantį penkis su viršum dešimtmečius.

Asmenys ir organizacijos, prisidėję prie šio leidinio piniginėmis aukomis ir aukščiau minėtais kitais būdais, bus atitinkamai paminėti leidinyje.

Pirmoje dalyje bus aprašomi šie įvykiai (maži pasikeitimai galimi)

1. Lenkijos ultimatas.
2. Vokietijos ultimatas.
3. Ribbentropo - Molotovo paktas.
4. Antras Pasaulinis karas: Vokietija ir Sovietų S-ga užpuola Lenkiją.
5. Lietuva paskelbia neutralumą.
6. Sovietų kariuomenės daliniai - Trojos arklys Lietuvoje.
7. sovietų ultimatas Lietuvai ir jos okupacija: a) Prezidentas A.Smetona protesto ženklą apleidžia Lietuvą, b) Lietuvos prijungimas prie Sovietų S-gos, c) masiniai trėmimai.
8. „Barbarosa“ - Vokietija užpuola Sovietų S-gą.
9. Lietuvos sukilimas: a) Lietuvių Aktyvistų Frontas Berlyne, b) nepriklausomybės paskelbimas, c) lietuvių savisaugos batalijonai, d/ Gen. Plechavičiaus rinktinė.
10. Atlanto Chartą.
11. Teherano konferencija.
12. Jaltos konferencija.
13. Pasikėsinimas prieš Hitlerį.
14. Vokietijos besąlyginė kapituliacija.
15. Postdamo konferencija.
16. Nurnbergo karo nusikaltėlių teismas: Stalino teisėjas teismo teisėjų sąstate, pralaimėtojai ir laimėtojai karo nusikaltėliai!
17. Berlyno blokada.
18. Vakarų - Sovietų santykiai iki iškylant Gorbacioviui.
19. Gorbaciovo Glasnost - Perestroika: a) tautybių atžvilgiu, b) ekonominė politika, c) Jetcinas ir Ligačiovas opozicijoje, d) rusai remia Gorbaciovą 15-20% - Vakarų vadai besąlyginai, e)

militarinis pučas, f) Gorbačiovo imperijos laidotuvės.

Antra dalis (maži pakeitimai galimi)

20. Masinės partizanų kovos ir jų priežastys: a) kovų taktika, b) kovų reikšmė tautos gyvybingumui, c) Vakarų išdavimas pavergtų tautų.
21. Politinių pabėgėlių politinė ir kultūrinė veikla.
22. Nevilties periodas ir pirmieji daigai slapto pasipriešinimo.
23. Išauga gausus pagrindžio pasipriešinimas su Katalikų Bažnyčios Kronika prieky.
24. Vieša kova su okupantu: a) disidentai, b) demonstracijos, c) Sąjūdis.
25. Lietuvos komunistų p-ja atsiskiria nuo Maskvos.
26. Rinkimai į Aukščiausiąją Tarybą: a) Nepriklausomybės paskelbimas, b) Blokada, c) Sausio 13 d. žudynės, d) santykiai su Centru.
27. Nepasisekęs pučas ir visuotinos

nepriklausomybės pripažinimas. 28. Lietuvos tautinės mažumos: a) rusai, b) lenkai, c) žydai.

Priedas: autorius politikos sukuriuose

1. Drama mažame pasienio kaimely: Gen. K.Skučas ir Dir. A.Povilaitis bando pereiti sieną į Vokietiją. 2. Jurbarko pogrindis laike bolševikų okupacijos ir areštas. 3. Kodel buvo sušaudytas skulptorius Grybas? 4. Kaip Gen. Raštakis peržingsniavo geležinę uždangą? 5. Kaip „Lietuvos Respublikos Prezidentas“ Justas Paleckis dėjo parašą: „Pasmerkti rusų kolonializmą Europoje ir atstatyti laisvą, nepriklausomą Lietuvą“ 1966 metais Australijoje ir jo sūnus Justas Paleckis pasirašė už „nepriklausomą Lietuvą“ 1990 metais Gotlando saloj, Švedijoje.

Naujos problemos lietuviškai radijo programai

Kaip žinome iš spaudos pernai SBS radijo vadovybė buvo atėmusi laiką iš 21 etninės bendruomenės Sydnejuje, jų tarpe ir lietuvių valandėlę.

Kilo didelis pasipriešinimas iš šių paliestųjų. Priekyje šios kovos buvo Lietuvių bendruomenės su pirm. Vytautu Juška. Koordinuotas spaudimas, kartu su Melbourne Lietuvių bendruomenė davė rezultatų ir kovą laimėjome. Praradome 15 minučių, bet programa paliko toliau.

Atrodo, kad SBS vadovybė buvo pasiryžusi kovą laimėti vienu, ar kitu būdu. Štai paskelbė naują planą, liečiantį Ethnic radijo pranešėjus. Pastatė reikalavimus, kad pranešėjai turi būti profesinio, žurnalistinio lygio, ne vyresni 65 metų amžiaus, kad, kas liečia lietuvių pranešėją, iš jo reikalauja dirbti 10 valandų savaitėje už \$180 ir negali turėti kito darbo ir iš to pragyventi, ar išlaikyti šeimą.

Sydnejuje lietuvių programos koordinatorius buvo Vytenis Šliogeris ir Edvardas Lašaitis. Abudu buvo padavę pareiškimus atsiliepdami į SBS paieškojimus naujų tarnautojų. Rezultate E. Lašaitį atmetė, o V. Šliogerį priėmė, kurie negali programą paruošti, kas šeštadienį. Čia ir išlenda yla iš maišo. SBS biurokratai laimi kovą uždaryti lietuvišką radijo programą. V. Šliogeris negali išpildyti jam pastatytų sąlygų ir bus atleistas. Neatsiradus SBS reikalaujamų „kvalifikuotų“ pranešėjų iš lietuvių bendruomenės Sydnejuje, o taip pat manau ir Melbourne, prarasime lietuviškos transliacijos laiką.

Sydney Apylinkės valdyba tuo reikalu tarėsi ir bent šiuo metu neturi atsakymo. Gal jūs skaitytojai turite savo pasiūlymų šioje padėtyje. Laukiame jūsų pasisakymų, ar patarimų.

Kalėdiniai sveikinimai „Gimtajame Krašte“

Artėja Kalėdos ir pagal mūsų nusistovėjusią tradiciją perkame brangias korteles ir dar brangiau mokame už persiuntimą. Praktiškiausias būdas pasveikinti artimuosius per mūsų laikraščius Australijoje. Tuo tikrai atsieksime tikslą ir tuo pačiu paremsime mūsų spaudą.

Esu įgaliotas priimti sveikinimus ir prenumeratas už „Gimtąjį Kraštą“ Lietuvoje. Kalėdinio sveikinimo kaina \$25 ir prenumerata \$48, oro paštu. Sveikinimas, palyginus, brangus, bet neturime pamiršti, kad laikraštis pasiekia arti 30 kraštų, kur gyvena lietuviai. Sutaupysite laiko ir extra persiuntimo išlaidų siųsdami savo asmeniškus čekius adresuotus „Gimtasias Kraštas“, 83 Queen St., Canley Vale, 2166. Suinteresuoti šiuo prašomi tai padaryti kuo greičiau

Antanas Kramilius

Lapkričio viduryje Klaipėdos uostas bus techniškai pasirengęs priimti mazutą iš jūros. Naftos eksporto įmonėje baigiama statyti mazuto priėmimo iš tanklaivių ir jo perpylimo į geležinkelio cisternas linija.

Nuo šių metų vasario Klaipėdos įmonė galės priimti tik lengvąjį mazutą (iki 10 tūkst. tonų per parą). Toks mazutas naudojamas tolesniam perdirbimui. Tuo tarpu dabar Lietuvai reikalingas sunkusis mazutas, naudojamas katilinėse ir elektrinėse. Naftos eksporto įmonės modernizavimas leis per parą priimti iki 9-10 tūkst. tonų sunkiojo mazuto (arba iki 3 mln. tonų per metus). Pastaraisiais metais šio kuro Lietuva kasmet sunaudodavo apie 80 tūkst. tonų.

BNS, „L.A.“ Nr.206

Paminėtas Kalniškės partizanų mūšis

Kalniškės garsiojo partizanų mūšio su tarybine armija minėjimas buvo gegužės 16. Mūšis įvyko 1945 m. gegužėj Kalniškės miške, netoli Krosnos. Ten virš šimtą Lietuvos partizanų užpuolė didelis Sovietinės armijos dalinys. Juos apsupo ir norėjo sunaikinti. Prasidėjo įnirtingas mūšis, trukęs nuo ankstyvo ryto iki vakaro. Apskaičiuojama, kad to mūšio metu žuvo apie 46 partizanai ir apie 400 sovietinių karių. Jie daug kartų bandė atakuoti partizanus, bet buvo nuolat jų puolimai atmušami. Esant nelygioms jėgoms, dalis partizanų pasitraukė, kai kurie sužeisti su didele rizika buvo globojami vietinių gyventojų. Lietuvių partizanams vadovavo Lakūnas (slapyvardė), ir jo žmona mokytoja Pušėlė (slapyvardė). Žuvusieji dabar palaidoti Simne, kur parapijos bažnyčioje buvo laikomos gedulingos Sv. Mišios už žuvusius. Jas laikė su dviem kunigais Lietuvos Marijonų Provincijolas kun. Pr. Račiūnas, MIC. Pamoksle jis iškėlė mintį kad mūsų bočių ir katalikų tikėjimas įkvepia jėgų net savo gyvybę aukoti už Tėvynės laisvę. Senovės laikais Pilėnų pilies gynėjai sutiko verčiau žūti, bet netapti vergais. Pagal senovinį lietuvių pagonišką tikėjimą koks žmogus buvo mirties valandą, toks jis bus ir amžinybėje. Kas mirs kaip vergas, toks liks per amžius. Kas žus kaip didvyris, toks liks amžinai. Daugelis mūsų partizanų ėjo į kovą ir žūdavo su malda lūpose.

Simne šv. Mišiose dalyvavo nemažas Lietuvos Savanorių dalinys, Saulių būrys ir daug tikinčiųjų iš įvairių vietovių. Po Sv. Mišių jų dalyviai nuėjo į Simno kapines pagerbti ten žuvusių partizanų.

Paskui išsklėmės tęsėsi Kalniškės miško kautynių vietoj. Ten nuvyko Savanorių dalinys, Saulių būrys ir daugelis išsklėmų dalyvių iš įvairių vietų. Dalyvių tarpe buvo išlikę gyvi 6 to mūšio dalyviai, kurie papasakojo to įvykio prisiminimus. Buvo sakomos prasmingos kalbos, dainuojamos partizaninės dainos ir tos, kurios buvo sukurtos Kalniškės mūšiui apdainuoti. Baigiantis išsklėmams, gausus būrys Savanorių atliko priesaiką ir juos palaimino kun. P. Račiūnas.

Kalniškės miškas liks mums nauja istorine šventove.

(„Saltinis“ 3-4, 1992)

Lenkijos vyriausybė patvirtino oficialią krašto gynybos doktriną. Joje teigiama, kad Lenkija neturi jokių priešų ir nereiskia jokių teritorinių pretenzijų savo kaimynams, prie kurių priklauso ir Lietuva. Lenkija neketinanti konfliktų spręsti karine jėga, tačiau yra numaciusi nekarinių gynybos priemonių, jei būtų pradėta krašto energetinė blokada arba prasidėtų masinė gyventojų migracija iš buvusių Sovietų sąjungos respublikų. Lenkijos vyriausybės atstovas pareiškė, jog Lenkijos strateginis tikslas - tapti Šiaurės Atlanto Santarvės (Nato) narė, tačiau nėra aišku, kada tai galėtų įvykti. Rimčiausią pavojų Lenkijos saugumui kelia nestabili padėtis Rytuose, ypač Rusijoje.

TIKROS KATALIKŲ LAIDOTUVĖS

Mes tikime, kad mūsų uždavinys yra ne tik laidotuves sutvarkyti profesionaliai ir ramiai, bet taip pat suprasti ir pagerbti suinteresuotų žmonių jausmus ir užtikrinti, kad laidotuvių sutvarkymas yra prasmingas ir tinkamas.

TOBIN BROTHERS FUNERAL DIRECTORS

Doncaster: 816 Doncaster Road.....	848 3666
East Burwood: 294 Burwood Highway.....	802 9999
Frankston: 232 Cranbourne Road.....	789 6766
Gardenvale: 135 Martin Street.....	596 8144
Glenroy: 111 Wheatsheaf Road.....	306 2044
Malvern: 1382 High Street.....	509 4811
Noble Park: 505 Princes Highway.....	546 7644
North Melbourne: 189 Boundary Road.....	329 6144
Ringwood: 331 Maroondah Highway.....	870 8011
Berwick: 21 Lyall Road.....	707 5533
Moorabbin: 16 Tuck Street.....	555 9088
St. Albans: 69 Alfrieda Street.....	367 4333